

В следващите точки представяме конкретни аргументи.

1. Противопоставяне на родители и деца, законодателно въвеждане на изкуствена класова борба, нарушение на чл. 8 от ЕКПЧ, чл. 32, ал. 1, и чл. 47 от КРБ

Семейството е институция, по-стара от държавата. В съвременната юриспруденция тази институция има своята основна роля за всяко цивилизовано и свободно общество и е защитена от прекомерна и неправомерна намеса на властимащи и частни лица.

Международните документи за правата на детето в никакъв случай нямат за цел да противопоставят тези права на правата на родителите и въобще на семейството, в традиционния му вид – майка, баща и деца, и на правото на тази фундаментална обществена единица на семейна обич и семейно щастие. В преамбюла си Конвенцията за правата на детето на ООН отбелязва, че „семейството е основна клетка на обществото“. Всеобщата декларация за правата на човека (ВДПЧ), чл. 26, както и Протокол 1, чл. 2, от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ) гарантират правото на родителите да избират образованието на децата си. Българската конституция възвежда в право и задължение възпитанието и отглеждането на децата от родителите.

ЗСУ, от друга страна, систематично маргинализира ролята на родителите и семейството в живота на детето и в третирането му като субект и обект на „социални услуги“. ЗСУ противопоставя правата на родители и деца, като увеличава ролята на доставчиците на „социални услуги“ в естествените семейни отношения.

По **чл. 7, ал. 2, от ЗСУ всички деца могат да получават социални услуги**. Тази всеобхватност е несъвместима с идеята, че само нуждаещите се получават помощ по чл. 51 от КРБ. Съгласно чл. 87 от ЗСУ **социалната помощ се предоставя задължително, ако е поискана от дете**, като родителите не се информират, ако детето е малолетно.

Чл. 88 от ЗСУ недвусмислено изолира родителите от възможността да упражняват своите права и задължения по Конституцията, превръщайки „социалната услуга“ в задължителна рамка на поведение от тяхна страна и препращайки към Закон за закрила на детето (ЗЗДет.), (ал. 1). Преценката кои родителски функции и мерки в отношенията с техните деца са задължителни е предоставена на решението на Дирекция „Социално подпомагане“ и съда, (вж. ал. 2). Сред тези мерки са спешно „извеждане“ на детето от семейството при насилие, като „насилие“ е широко и неясно формулирана категория, която включва не реално такова, а психическо насилие (неустановимо), пренебрегване (формулирано като неуспех на родителя), хипотези на въображаеми бъдещи развития („риск от отпадане“, „непосредствен риск от изоставяне“) и др. (§ 4, т. 17, ЗСУ, чл. 36а-г ЗЗДет.).

Очевидно замисълът на законодателя е да **измести изконната роля на родителите и семейството** в отглеждането и възпитанието на децата, в нарушение на чл. 47 от КРБ, и да го преориентира към доставчиците на социални услуги.

Естествената роля на родителите, установена от хилядолетните правни, културни и религиозни традиции и закрепена в конституционни текстове и такива в ратифицирани международни договори, е заместена от социалните служби или частните доставчици на социални услуги (ЧДСУ). По философията на ЗСУ, родителите са третирани като опасност за децата си поради липса на родителски капацитет или са генерално изключени от кръга на заинтересованите страни (арг. чл. 104, ал. 1, т. 1-3, ЗСУ, срв. чл. 28 от ЗЗДет.). Законодателят сякаш вижда в родителите и децата две противопоставящи се социални класи.

2. Нарушение на чл. 14 от КРБ

Цитираната разпоредба заявява, че обществото закриля майчинството. В редица случаи майчинството е поставено под директна заплаха заради неправомерното навлизане на държавата (или чрез ангажирани от нея институции, като тези в здравеопазването) в една от най-деликатните и съкровени части от човешките отношения и живот – раждането. По см. на измененията в ЗЗДет., въведени от ЗСУ, личният лекар или ръководителят на родилното отделение, в което майката е родила, има задължението да донася на социалните и да задържа – лишава от свобода и право на свободно придвижване – родилката (арг. чл. 36а, ал. 4, от ЗЗДет., изм. със ЗСУ §4, т. 17). Въвеждането на задължение за подаване на сигнал нарушава и отношенията на доверие между лекар и пациент. Това грубо вмешателство в личните и семейни отношения между майка и новородено дете (бащата също участва в повечето случаи) е и едно от множеството нарушения на чл. 32, ал. 1, от КРБ от ЗСУ.

3. Ограничена е и свободата на вероизповедание, предвидена в чл. 13 и 37 от КРБ

Поради неяснотата, разтегливостта и всеобхватността на субектите и дейностите според закона (чл.чл. 1, 3, 7 ЗСУ), налице е изземване на дейности на гражданското общество, типични за вероизповедания, църкви и чисто благотворителни граждански организации. Църквите, от една страна, не са упоменати в закона, от друга, когато извършват дейност, близка до това, което е дефинирано в ЗСУ като „социална услуга“, а сферата на регулация на ЗСУ нализа на практика и в християнската благотворителност, то църквите биха се оказали в положение да влязат в ролята на „доставчици на социални услуги“. По този начин духовната и благотворителна дейност на църквите е подложена на дефиниция и лицензиране от държавата в граници отвъд изискванията на КРБ за отделеност на църквата от държавата (чл. 13, ал. 2) и Закона за вероизповеданията (ЗВ), (чл.чл. 30 и 31). С изземването на всяка благотворителност, частна и държавна, под формата на всеобща „социална услуга“, ЗСУ ограничава независимостта на организационния и духовен живот и роля както на Българската православна църква, така и на други християнски и нехристиянски вероизповедания, които съгласно Конституцията и ЗВ биха могли да изпълняват духовната си мисия в обществото и чрез създаването на лечебни и социални заведения.

Имайки предвид представителите на НПО, участвали в подготовката на закона, и тяхната обвързаност с идеологията, която стои зад стремежа към разрушаване на историческите, фактическите и установените „стереотипи за пол“, възможността тези частни доставчици да обучават държавни кадри, които от своя страна участват в насочването към услуги, е неизбежно да не се постигне конфликт на идеи, светогледи, убеждения и практики. Централизацията на благотворителната дейност и превръщането на социалната дейност в повсеместна и платена „социална услуга“ е в колизия с правото на свобода на религията както на вероизповеданията и техните институции, така и на отделните личности, които имат нужда от социално подпомагане (КРБ, чл. 13, ал. 1-3, чл. 37, ал. 2).

4. Огромни, широко дефинирани правомощия на социалните служби и частните доставчици, несъразмерни с ролята на подобни органи и лица в едно свободно и демократично общество (и със същността на категорията „социална държава“) и изземване правомощия на държавни органи

а) Липса на адекватен и навременен съдебен контрол. Когато става дума за „извеждане“ на дете от семейството му и родителите му, съдът трябва да бъде въввлечен от самото начало на производството поради засягането на основни конституционни, жизненоважни права на хората като родители и семейство. ЗСУ затвърждава досегашната законодателна уредба по „закрила на детето“, в която родителски права могат да бъдат ограничавани и отнемани само със заповед на Директора на дирекция „Социално подпомагане“ и преценка на екип, в който водещ е социален работник, а заинтересован участник – ДСУ. **Съдът може да бъде сезиран едва 30 дни по-късно и само от социалните служби, но не и от родителите.** Отнемането на детето по анонимен сигнал остава правна възможност (основана на промените със ЗСУ и на сега действащото законодателство). Не са предвидени изрични санкции за злоупотреба с власт и служебно положение или некомпетентност на социални работници и доставчици на социални услуги, било те частни или държавни. Наличието на Агенция за качеството на социалните услуги не може да замести изрично записания административен и съдебен контрол. **Налице са нарушения на чл. 117, чл. 120 и чл. 121, ал. 1, от КРБ.**

б) Изземване на законови функции на други органи. С измененията на Закон за закрила на детето (ЗЗДет.), въведени със ЗСУ, се създават „мултидисциплинарни екипи“ за извеждане на дете от семейството му, в които участва прокурор, на подчинение на ръководителя на екипа, който е социален работник. **Нарушен е чл. 127 от КРБ,** според който прокуратурата следи за запазване на законността. **Поставянето на прокурора в подчинение на социалния работник** е индикативно за обърканата представа на законодателя за ролята на прокуратурата според основни правни принципи и разпоредбите на КРБ (Вж. „Координационен механизъм при насилие“, чл. 36г от Закон за закрила на детето – ЗЗДет., §4, т. 17, от Преходни и заключителни разпоредби на ЗСУ).

в) Всеобхватност на услугите. ЗСУ предвижда „превантивни“ социални услуги по отношение на лицата – чл. 7, ал. 1, от ЗСУ: „Право на **социални услуги има всяко**

лице, което се нуждае от подкрепа за превенция и/или преодоляване на социалното изключване, реализиране на права или подобряване на качеството му на живот, **независимо от неговите възраст, здравно състояние, образование, доходи, социално и имуществено състояние**“. Обект на всеобхватните услуги са ВСИЧКИ ДЕЦА (ал. 2). Подобна всеобхватност е необяснима и ненужна и **не е предвидена в чл. 51 на КРБ** относно лицата, нуждаещи се от социално подпомагане.

г) **Неясни и разтегливи термини и категории**: ЗСУ допуска консултиране за реализация на социални права (чл. 12, ал. 2, т. 1) – остава неясно какви са тези „социални права“, за които няма дефиниция в закона, и защо се налага консултиране.¹ Очевидно това са „права“, които не попадат в категорията на конституционните и основни човешки права и които подлежат на развитие и интерпретация според интересите и вижданията на доставчика. Например, социално право може да е „правото“ на прекъсване на бременността и това може да стане без известяване на родителите по чл. 87, ако момичето е под 14 г.

д) **Концентрация на власт и контрол у доставчика на социални услуги (ДСУ)**. По чл. 137, ал. 1, ДСУ или ЧДСУ може да иска съдействие от всякакви органи. В ал. 2 на същата разпоредба се предвижда **задължение за съдействие** от страна на изброените институции. ЗСУ превръща ДСУ от институция за помощ на нуждаещи се в апарат, ненужно и прекомерно оправомощен с непосредствена държавна принуда. Стои въпросът защо е нужно ЗСУ изрично да извежда задължения за съдействие от държавни органи, като МВР и др., при положение че тези органи се подчиняват на други закони, по които биха могли да съдействат на ДСУ, **освен ако целта не е централизация на власт и контрол у ДСУ?** При реализацията на правата им по чл. 31 от ЗСУ чуждестранните лица доставчици, било те чужда агенция за закрила на детето, или ЧДСУ, временно действащи на територията на България, ще могат да задължат МВР и миграционните власти да им съдействат. В какво ще се изразява това съдействие ще зависи от искането и взаимодействието на доставчика със съответния държавен орган. Следва обаче да изразим безпокойство за това, че с оглед на редица случаи на международни бракове, защитата на правата на български граждани и техните деца ще бъде намалена или изцяло компрометирана, тъй като българският суверенитет, тоест независимост на законодателството и решенията на властите, няма да действа в защита на българския гражданин, а ще следва задължението по чл. 137 за съдействие на доставчика, пък било той и чуждестранен. Тук аргументът за съдебен контрол, или по-скоро липсата му, изниква отново. При оперативни действия, в които са включени намеса на полицията и принуда и при които се касае за сериозно ограничаване и отнемане на правата на родителите да отглеждат своите деца, отнемането на детето, при липса на адекватна защита, и особено в международни частно-правни ситуации и спорове, може да нанесе в редица случаи непоправими вреди на семейните отношения и на връзката родител–дете.

---

¹ България е страна по Пакта за икономически, социални и културни права. Няма основание да се счита, че законодателят е имал предвид доставчиците на социални услуги да се превърнат в орган, гарантиращ прилагането на пакта. Така съдържанието на „социалните права“, защитавани от ДСУ, е неизяснен.

Това е само един пример за хипотеза, в която със ЗСУ българският гражданин е лишен от защитата на българската държава и народния суверенитет, залегнал в КРБ (чл. 1, ал. 2).

е) *Застъпничество и „реализиране на права“ като вид социална услуга* (чл. 3, ал. 1, т. 2, от ЗСУ). Въпросът следва да бъде поставен и от ъгъл, различен от погледа по-горе (т. 3 Г). Адвокатската професия е тази, която е конституционно установена като защитаваща основни права и законни интереси на гражданите. Реализирането на „застъпничество“ по ЗСУ **е в конфликт със сериозността на правното представителство при защитата на права и законни интереси, възведено в чл. 56 от КРБ, и с ролята на адвокатурата в помощ на защитата на правата и законните интереси по чл. 134 от КРБ.**

ж) *Забраната за дискриминация на основа „сексуална ориентация“ в чл. 8 от ЗСУ също е несъобразена с чл. 6 от КРБ.* Сексуалната ориентация не е същинско основно човешко право, а такова, промоцирано в последните години с цел превръщане на сексуалния живот, предпочитания и практики в предмет на публичното право. Правото на „сексуална ориентация“ присъства в българското законодателство при условията на несъобразяване на същото с КРБ (вж. Закон за защита от дискриминация и др.). Основните международни документи по правата на човека ВДПЧ, ЕКПЧ, Международния пакт за граждански и политически права и др. не закрепват изрично право на „сексуална ориентация“. В този аспект цитираната част от разпоредбата не е съобразена с Конституцията.

з) *Задължително обучение на държавни служители в социалната сфера от доставчици на СУ, вкл. и от частни такива* (чл. 121). Подобни обучения от частни доставчици допускат формиране на държавна политика в социалната сфера, която не е въпрос на дискусия и диалог с гражданското общество, а е директно ръководена от елементи от недържавния сектор с определени идеологически нагласи, враждебни на традиционното семейство и ценности.² Така се придават държавнически функции на участници и ДСУ, които не са отчетни пред цялото общество и данъкоплатците, а само пред своите ръководства и собственици.

5. Нарушение на националния суверенитет

КРБ постановява, че властта на държавата в България (РБ) произтича от народа (чл. 1, ал. 2, КРБ). Участието на РБ в международната общност и международния оборот, включително и по повод сравнително либералния режим на вътрешно прилагане на международни актове (чл. 5, ал. 4 КРБ), не отменя този суверенитет. Напротив, чл. 5, ал. 4, и КРБ като цяло, установяват нужния баланс на участие в международната общност и защитата на правата и интересите на българските граждани. Суверенитетът произтича от народа, като тази абстрактна формулировка следва да се тълкува разширително, не само в

---

² Настоящото изложение не позволява подробна аргументация по този въпрос. Ще отбележим само, че големи НПО, като фондация „Асоциация Анимус“ и Национална мрежа за децата, както и редица други НПО, застъпващи се за ЗСУ, са сред поддръжниците на т. нар. Истанбулска конвенция, която не бе ратифицирана от Народното събрание, тъй като бе обявена от КС за противоконституционна.

смисъл на изборност на народни представители. Суверенитетът произтича и от местните закони, обичаи, история, език и идентификация на РБ като държава на даден народ, респективно нация. Ако този баланс между народен суверенитет и зачитане на международноправните отношения, приложими в страната, не съществуваше, то чл. 5, ал. 4, от КРБ би бил достатъчен като член единствен на българската Конституция, тъй като международноправните документи съдържат достатъчно разпоредби от типа на конституционните и КРБ би била излишен документ. (Европейското право също, в редица случаи, дава приоритет на националните законодателства.)

По чл. чл. 31 и 32 от ЗСУ чуждестранни юридически и физически лица, „доставчици на социални услуги“, оперират без лиценз, което също представлява нарушение на суверенитета, тъй като **социалната сфера е област, запазена за уреждане от националните законодателства**. Чужди доставчици и социални служители ще оперират на българска територия под закрилата на българската държава. Чужди ценности, неразбираеми правни и морални норми, неразбираем език, в съчетание със задължително оказването от страна на българските полицейски власти съдействие на чуждестранните доставчици, ще дадат на последните правомощия над български граждани и последните ще се окажат лишени от защитата на собственото си правителство, закони и Конституция.

В тази връзка неоснователни са някои аргументи в подкрепа на участието на лица и търговци от ЕС и Европейското икономическо пространство под предлог, че „било в пълен разрез с основополагащите принципи на Европейския съюз физическите и юридическите лица, регистрирани в държавите членки, да бъдат лишени от правото да конкурират местните доставчици на социални услуги“.³ В основополагащите принципи на Европейския съюз изрично е залегнало положението, че гарантирането на конкурентост на европейските стоки и услуги не се отнася до социалната сфера.⁴

6. Неправомерно смесване на принципите в чл. 19 и чл. 51 от КРБ

Чрез „публично-частното партньорство“ ЗСУ въвежда частно-корпоративно-държавен хибрид, въпреки че по Конституция няма частен или частно-държавен „пазар“ на социалните услуги, а има предоставяне на социалната помощ от държавата (арг. чл. 70, 71, 102 от ЗСУ).

---

³ Мнението е изразено от бившия конституционен съдия Румен Ненков, вж. тук: <http://defakto.bg/2020/05/01/законът-за-социалните-услуги-и-борбат/>.

⁴ Според разпоредбите на Европейския съюз можем да разграничим две групи услуги от общ интерес – икономически и неикономически: неикономически са услуги, които традиционно са изключителен прерогатив на държавата, като например, полиция, правосъдие и законно установени структури за социална сигурност; тези услуги не са обект на законодателството на ЕС, нито са включени в разпоредбите за вътрешен пазар и конкуренция от Договора за функционирането на Европейския съюз. Вж. <https://www.minfin.bg/bg/comments/10385>. Тези принципи са залегнали в Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар от 12 декември 2006 година. т. 17 и т. 27 от Преамбюл, Вж. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0123>.

Според чл. 19, ал. 1, от КРБ „икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива“. В случая този принцип е имплицитно нарушен, тъй като осъществяването по правило от държавата социални дейности, които са форма на държавна благотворителност, са превърнати в елемент на „свободната стопанска инициатива“.

Смесването на принципа на „социално подпомагане“ за нуждаещи се, по чл. 51 от КРБ, с принципа на заплащане на услуги, предоставяни на нуждаещи се, е нарушение на КРБ. **Смесването по несъвместим начин на свободната стопанска инициатива със социалното подпомагане** превръща социалната солидарност, доколкото е ръководена от държавните органи, в обект на търговия. От друга страна, търговията, тоест „стопанската инициатива“, бива насочена към една област, която от морална, етична и религиозно-християнска гледна точка, а и от гледна точка на конституционната роля на държавата, е несъвместима с целите на стопанската дейност и печалбата – подпомагането на бедни, сираци, стари хора и подобни. **При социалното подпомагане не може да има пазар**; то е за хора, които нямат средства да живеят достойно и подпомагането на тези хора не е може да бъде обект на пазар, пазарна инициатива и печалба. Социалната дейност, макар и извършвана от държавата, е по същността си нестопанска, благотворителна дейност. Когато говори за „социална дейност“, КРБ има предвид тази част от благотворителността, с която се ангажира държавата. При свободната стопанска инициатива целта е предоставяне на продукция и услуги с цел икономическо развитие и успех (печалба). Принципът за социално подпомагане, от друга страна, се отнася за уязвими и бедни хора (безработни, инвалиди, без близки), както личи от пълния текст на чл. 51 от КРБ:

Чл. 51. (1) Гражданите имат право на обществено осигуряване и социално подпомагане. (2) Лицата, останали временно без работа, се осигуряват социално при условия и по ред, определени със закон. (3) Старите хора, които нямат близки и не могат да се издържат от своето имущество, както и лицата с физически и психически увреждания, се намират под особена закрила на държавата и обществото.

На второ място ще отбележим, че по смисъла на КРБ **„социалното подпомагане“** е ограничено само до субектите, изброени в чл. 51, ал. 2 и 3. В противовес на този принцип на ограниченото действие на социалното подпомагане, ЗСУ предвижда тотално (всеобхватно, за всички) приложение на **„социалните услуги“** (чл. 7 ЗСУ). Така, с подмяната на терминологията, законодателят е променил и обхвата на субектите. Целите на тази подмяна са разширяване правомощията и влиянието на социалните служби и частните доставчици върху правата и живота на всички. В тази връзка целите, които си поставя ЗСУ, са в противоречие с принципите на КРБ на плурализъм и разделение на властите (арг. чл. 11, преамбюл и др. КРБ).

Свободен пазар на „социални услуги“ е допустим, ако не се изземва и не се подменя конституционната роля на държавната благотворителност – социалното подпомагане, а иде реч само за добавка към търговския пазар на услуги въобще. Но при това положение терминът „социална услуга“ е неправилен и следва да се говори само за

тип услуга, която не следва да се нарича „социална“ и за чието предоставяне не е нужно да бъде приет нов закон.

Ще добавим и че неограниченият набор на източници за финансиране на държавно-частните „социални услуги“ също дава възможност за смесване на търговски, нестопански, частни и държавни интереси, както и за разрастване на бюрократично-търговския монопол върху социалната (и благотворителна) дейност в противоречие с нормите на КРБ (чл. 41 от ЗСУ, вж. чл. 126).

7. Нарушения на правото на лична и семейна неприкосновеност

Това право е залегнало в чл. 31, ал. 1, от КРБ и има кореспондиращо такова в чл. 8 от ЕКПЧ. В редица от целите и действията на държавни и частни ДСУ се съдържа, дори налага, възможността за намеса в личния живот на гражданите. Това е така и по отношение на широкообхватния кръг на ползватели, включително и деца. Намесата в личния живот става чрез централизиране на данни и информация, задължаването на агенции, министерства, образователни и други структури да предоставят съдействие и данни за ползвателите, техните семейства и децата им. Държавни органи се задължават да предоставят всеобхватна информация за лицата и съдействие на социалните служби и на ЧДСУ (чл. 76, ал. 2, чл. 81, ал. 1).

Широко отворени са възможностите за злоупотреба с лични данни от страна на държавата и ЧДСУ. Създават се интегрирани информационни масиви, които се използват за анализи на хората, в нарушение на техния личен и семеен живот.

Чрез въведения принцип за „интегрираност на социалните услуги“ няма област от живота на личността или на семейството, която да е защитена от проучване, изваждане на показ, обработка и последваща намеса от държавни органи, социални служби и ЧДСУ (чл. 129 и сл.). Според чл. 82 от ЗСУ за налични социални услуги се „предоставя информация“ в държавни институции, а по ал. 2 същите държавни институции „сигнализират“ на социалните служби при преценка за насочване на дадено лице към „социалните услуги“. Въпреки заявките в закона за уважаване на достойнството на ползвателя на социална услуга, ЗСУ категорично подронва тези гаранции с всеобхватността на интервенцията, предвидена в него: както чрез събираната информация за лицето и действията спрямо него, така и с подхода по отношение на доброволността на получаването на социалната услуга.

8. Нарушаване на правото на справедлив процес и защита.

Задържане без процес

Въвеждането на „задължителни социални услуги“, които се скрепяват със силата на принуда – чл. 88 от ЗСУ, е форма на нарушаване на правото на справедлив процес и защита. Принудителната „социална услуга“ е на практика форма на държавна принуда, тоест на ограничаване на права. Ако задържането под стража или друга мярка за неотклонение би могла да се нарече „държавна услуга“, то задължителната „услуга“ по

ЗСУ би била приемливо понятие. Но, естествено, това не е така. При формулиране на законодателството наличието на неясноти, евфемизми и абстракции е недопустимо и противоположно. Правовата държава не може да се основава на усещания, фантазии, пожелания и превантивни действия за бъдещи възможни ситуации; още по-малко на терминология, която е неясна и е употребена в закона с противоречиво значение. Ползването на термини, несъвместими в правно, логическо и икономическо отношение, води именно до възможност за административен и държавен произвол по отношение на семейството и отношенията родители и деца.

Несъвместимостта между понятието за „услуга“ и задължителното ѝ налагане (задължителността се гарантира чрез принуда) е логическо, житейско и правно противоречие. Неясната терминология води до нарушаване на правото на защита и до правна несигурност, както и до нарушаване на правото на справедлив процес. Това се постига чрез измененията, които ЗСУ въвежда в сега действащото законодателство по закрила на детето, в съчетание с вече действащи такива норми (§ 4, т. 17, ДР от ЗСУ, с които се създават чл. 36д-г в ЗЗДет.):

- отнемането на деца от родителите им **без съдебен контрол**, или при последващ (закъснял) или занижен такъв;
- **задължението за подаване на сигнали при насилие, вкл. и анонимни сигнали**, които са залегнали в по-раншната уредба на материята (чл. 10 от ППЗЗДет.), насърчава доносничеството и използването на административни процедури, които в дадени случаи биха имали легитимна цел, за лично отмъщение и злоупотреба от некомпетентни или недобросъвестни държавни органи;
- **задържане и лишаване от свобода в болнични условия на родилки** от страна на здравни работници без основателно предположение за извършено престъпление, само на база впечатления на последните;
- категорията „насилие“ е изключително широко формулирана и е въпрос на необятни възможности за тълкуване и оттук – на злоупотреби (вж. § 1 от ППЗЗДет.);
- **Явен конфликт на интереси**: В „мултидисциплинарния екип“ по чл. 36г, ал. 1, от ЗЗДет., освен че социалният работник ръководи прокурора, участва доставчик на социална услуга, който е финансово заинтересован, включително при случаи на „извеждане на дете поради насилие“.

9. Заключение

От цялостния прочит на ЗСУ и преценката на неговото бъдещо приложение е видно, че той е предназначен за общество, в което традиционното семейство и българските исторически и християнски традиции са заместени от **обществени отношения от нов тип** – тези на отглеждането на деца без значимо родителско присъствие, на псевдосемейства (т.нар. „приемни семейства“) и нов тип институционализация чрез безпардонната намеса в личната и семейната неприкосновена сфера от една тотална система за информация, консултиране, обучение, застъпничество, „социални права“ и др.

Всеобхватността по отношение на субектите, на територията, на информацията, събирана за субектите на социални услуги, задължителността в някои случаи, всеобхватността при финансирането; несъразмерните правомощия, дадени на социалните служби и доставчиците, изземването на конституционни функции от прокуратурата, от други държавни органи и от адвокатурата; неясните и разтегливи правни понятия, грубата намеса в личния и семеен живот; незачитането на същността на социалното подпомагане, като вид държавна благотворителност, пренебрегването на традициите в отношенията между родители и деца, ролята на християнските и религиозни общности, са все характеристики на един тотален закон, чрез който не само има предпоставки за нарушаване на правата на хората, но чрез който злоупотребата с тези права е подсигурана. ЗСУ е изцяло противоконституционен, и както такъв трябва да бъде обявен от Конституционния съд на Република България.

В заключение, целта на искането за отмяна на ЗСУ заради противоречия с КРБ не следва да бъде разглеждана като лишаване на нуждаещи се от социална помощ, а точно обратното. Цената за подобряване на държавния сектор в изпълнение на ролята на държавата да подпомага хората от категориите по чл. 51 от КРБ не може да бъде нарушаване на основни човешки права, включително и на тези хора; нито подмяна на институции като семейството и църквата и на конституционни принципи, залегнали в основата на писане на законите. Отмяната на ЗСУ заради противоконституционност на духа и буквата на закона ще принуди законодателя да се отнася отговорно и балансирано, когато търси реализация на конституционните и европейски права на хората чрез законодателството. Това може да стане единствено и само когато ролята на „социалната държава“ по Конституция не е издигната до ролята на тоталитарна или всеобхватна намеса в правата и живота на всички, а се свежда до предоставянето на помощ само на нуждаещите се, свободно заявили своето желание или съгласие за такова подпомагане.

ЗСУ не изпълнява тези изисквания и страда от пороците на един непохватен, грубоват и тоталитарен опит да се въздейства върху всички хора – родители и деца, лишавайки мнозина от права и свободи. Заявените добри намерения в част от разпоредбите не могат да компенсират тези фундаментални недостатъци.

Считаме, че КС има всички основания – правни, морално-етични и най-вече конституционни – да обяви ЗСУ, в неговата цялост, за противоречащ на Конституцията на България.

С уважение,
Адв. д-р Виктор Костов
14.05.2020 г.